

Eyvaz ZEYNALOV

Soltan Hüseynoğluna

Səfəraqabağı istirahət edən xüsusi təyinatlı hərbi kəşfiyyatçılar gecəyarısı "Qalx!" əmri verilən kimi oyandırlar. Mayor pəncərəyə yaxınlaşıb pərdələri yoxladı, işığı yandırdı. Bir neçə gün idi ki, İkinci Qarabağ savaşına başlanmışdı. Cəbhədə qanlı döyüşlər gedirdi. Tomas xəttinə yaxın hərbi hissədə, onun yerləşdiyi qəsəbədə gecələr işıqları yandırmaq təhlükəsizlik tədbiri kimi qadağan olunmuşdu.

Zirehli gödəkçələri geyinəndə kapitan soruşdu:

- Sən əvvəlki gödəkçələri görmüşdün?

- Yox, - deyə Arif cavab verdi.
- Bunlardan iki dəfə ağır, on beş kiloqramdı. Üstünə də gəl silah-sursatı, dolu çantını... Zorla hərəkət edirdik.

Kəşfiyyat bıçaqlarını kəmərlərinə bağladılar. Ehtiyat güllə daqarlarını, qumbaraları, rabitə aparatını, gecəgörmə cihazını, minaaxtaranı, digər şeyləri qablaşdırırdılar. Ən az götürdükleri ərzaqdı. Kəşfiyyatçılar deyirdilər: "Düşmənin arxasında bizə yeməkdən vacib silah-sursatı".

Axşam bir bağlamada götürmüşdülər. Açılanda gördülər, qurşağacan olan rezin sapoqlardı. Arif təəccüblənmişdi:

- Bu nə üçündür?

- Yolun bir hissəsini çayın içi ilə getməli olacağıq, - mayor demişdi.

Sonra, hər ehtimala qarşı, bir destəni geyinib yoxlamışdı. Arif kənardan baxıb gülmüşdü:

- Komandir, lap balıqçıya oxşadınız.

- Yəqin, ona görə ki, mən boş vaxtımda balıq ovuna getməyi xoşlayıram, - mayor onun işarəsini özünəməxsus şəkildə yozmuşdu.

Arif axşam gec yuxuya getmişdi. Kəşfiyyata getdiyi ilk dəfə olmasa da, yerinin içində qarşıdakı tapşırıq haqqında düşünür, tez-tez çevrilir, həyəcan keçirirdi. Təbii, kəşfiyyatçı robot yox, insandı. Həyəcan, qorxu hissələri ona da yad deyildi. Bəlkə də, komandiri daha həyəcanlıydı. Axi, hər şeyə görə ilk növbədə o cavabdehdi. Sadəcə, özünü soyuqqanlı aparmağı bacarırdı.

Kəşfiyyatçılar gizlicə düşmənin arxasına keçməliydilər. Cəbrayıl şəhəri ətrafındakı mövqeləri, hərbi qüvvələri, texnikaları haqqında ətraflı məlumat toplamaq, rabitə aparatı vasitəsi ilə qərargaha ötürməliydilər. Düşməne qarşı keçiriləcək hücum əməliyyatının nəticəsi həmin məlumatın dəqiqliyindən asılıydı. Havayı demirlər, kəşfiyyatçı

Kəşfiyyatçılar

ordunun görünməz gözüdü.

- Hazırsan?
- Bəli, komandir!
- Yolçu yolda gərək! "Yalquzağ"ını da götür, getdik.

"Yalquzağ" dünya standartlarına cavab verən ilk milli snayper silahıydı.

Hərbi hissədən çıxdılar. Qaranlıqda. Buludlar göydə Ayı "əsir götürmüş", gizlətmişdilər. Oktyabrın əvvəlləri olsa da, havada soyuqluq vardı. Hərbi hissənin yerləşdiyi qəsəbə çoxdan yuxuya getmişdi. Hardasa orda-burda arabir itlər hürürdü. Hələ gecəgörmə cihazına ehtiyac yoxdu. Buralara yaxşı bələddilər.

Ucaboy, enlikürək, yaşı qırxı keçmiş komandirin adı Yaşardı. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı atası da kəşfiyyatçı olmuşdu. Ermənilər onun başına külli-miqdarda pul mükafatı ayırmışdılar. Mühüm tapşırığı yerinə yetirərkən düşmənin arxasında mühasirəyə düşmüşdü. Qeyri-bərabər döyüşdə düşməne təslim olmamışdı. Son anda üstündeki qumbaranı partlatmağa macal tapmış, onu əsir almağa, diri olmağına çalışmış, erməni faşistlərini cəhənnəmə göndərmişdi. Ölümündən sonra ona Milli Qəhrəman adı verilmişdi.

Yaşar ağı kəsəndə atasının yolunu davam etdirmək, yağı düşməndən onun qisasını almaq qərarına gəlmişdi. Hərbi məktəbi bitirərək, xüsusi təyinatlıların sırasına qatılmışdı. Ölkəmizdə və Türkiyədə xüsusi təlim kursları keçmişdi. 2016-cı ildə, aprel döyüşləri günlərində, ondan sonra dönə-dönə düşmənin arxasına kəşfiyyata yollanmış, bir neçə dəfə yüngül yaralanmış da, tapşırıqları həmişə uğurla yerinə yetirmişdi.

Kəşfiyyatçılar ona dərin hörmət bəsləyirdilər. Çox təmkinliydi. Özü haqqında danışmağı sevməzdi. Ancaq fikrini qarşısındakına elə aydın çatdırırdı ki, sual verməyə ehtiyac qalmazdı.

Boy-buxunda heç Arif də komandirindən geri qalmırdı. Amma hələ otuz yaş yoxdu. Ailənin tək övladıydı. Tapşırıqlarının ilk vaxtlarından Yaşarı özünə böyük qardaş, örnək sayırdı. Artıq həm də bir-birini yaxşı başa düşən möhkəm dostdular.

Arif Ağdam rayonundandı. Onun kəndi Qiyaslına da düşmənin işğal etmişdi. Atası Birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda özünümədafiə batalyonuna qoşulmuş, kəndlərinin müdafiəsinə qoşulmuşdu. Ağır döyüşlərin birində şəhid olmuşdu. Onda Arif bir-iki yaşındaydı. İndi atasının üzünü də xatırlamırdı. Məktəb illərində arzusu həkim olmaq, insanların sağlamlığını keçiyində dayanmaqdı. Vətən torpağını düşmənin tapdağı altında olması onu hərbi yolunu seçməyə məcbur etdi. Hərbi xidmətdən sonra xüsusi təyinatlıların atıcı-snayper kursunu bitirdi. Qrup yoldaşları arasında həmişə fərqlənirdi. Təlimçi-zabitlər deyirdilər: "Yaxşı əsgər təlim görmüş əsgərdi. Kəşfiyyatçı, snayper ağıllı, dözümlü olmalı, mürəkkəb vəziyyətləri doğru qiymətləndirməyi, gözə görün-

mədən görməyi, ölməyi deyil, öldürüb geri dönməyi bacarmalıdır".

Bir azdan qəsəbə, hazır hissə arxada qaldı.

- Cənab komandir, Horadizdən getdiyimiz məntəqəyə, təxminən, neçə kilometrdir?

Cavabını verəndən sonra iradını da bildirdi:

- Yadımda saxla, Horadiz yox, Qaradiz. Yəni böyük düz, böyük çöl. Bu qəsəbənin adı, əslində, belədir.

Asfalt yoldan kənara çıxdılar. Kolkostu düzdə xeyli irəlilədilər. Yarım saat sonra Araz çayına çıxdılar. Burda onun yatağı geniş, həm də nisbətən dayazdı. Buludların əsarətindən sıyrılıb çıxan Ay gümüşü sularla güzgülənirdi.

Yaşar dayandı:

- Bir az nəfəsimizi dərək, - deyib çantasını yerə qoydu.

- Oldu, komandir.

Ağır yüklə sürətlə irəlilədikləri üçün tərlənmişdilər. Qəfildən şapıltı səsi eşidildi. Arif cəld böyrünə qoyduğu silahını qapdı.

- Balıqçı, - Yaşar arxayınca dedi. Sonra çantasından qara krem çıxardı. - Təmas xəttinə az qalıb. Bəri başdan üzümüzlə rəngləyək. Kömür götürməyi unutmamışam?

- Unutmamışam, - salafən torbaya qoyduğu kömürünü çıxardı.

Qabaqlar kəşfiyyatçıların üzvlərini bədhəyətə görmək, qaranlıqda düşməni vahiməyə salmaq üçün rənglədiklərini düşündü. Səbəbi ilə kursda maraqlanmışdı. Demişdilər, insanın gözləri və burnu gecə ay işığında parıldayır. Lap pişik gözləri kimi. Yəni şübhə etmişdi. Yalnız şəxsi təcrübəsindən keçirəndən sonra inanmışdı. Amma sualından da qalmamışdı: "Onda bəs niyə gözlərimizi deyil, onların altını qaraldırıq?" Bunun da izahı varmış. Gözlərin altına çəkilən rəng onların parlıtısını udur, ətrafa yayılmağa qoymurdu!

Arif o vaxtancan allergiyası olduğundan da xəbərsizdi. Kremdən sonra derisi əməlli-başlı səpmişdi. Onun əvəzinə təbii kömürdən istifadə etməyə başlamışdı.

Bəş dəqiqədən sonra sahille çay boyu yollarına davam etdilər. Təmas xəttinə çatanda Yaşar dayandı, onu da saxladı. Piçilti ilə dedi:

- Sapoqları geyinməli, burdan belə çayın içi ilə getməliyik. Quru ilə getmək təhlükəlidir. Minamidə öz bələk. Çayda mina basdırılması ehtimalı azdır.

Arif bu bərədə də məlumathıydı. Ancaq bir söz demədi.

Komandir qolundakı saatın üstünü ovcu ilə örtüb baxdı. Arif səsini qısaraq soruşdu:

- Neçə saatdı yol gəlirik?

- Dörd saatdan artıqdı.

Özləri ilə götürdükləri yeməkdən yüngülcə yedilər. Qumqumalarındakı sudan bir neçə qurtum içdilər. Qabaqda buna imkan olmasa da bilirdi.

- Mənim hesablamama görə, - Yaşar dedi, - heç bir əngəl-filan çıxmasa, ya

da azmasa, nəzərdə tutulan yerə vaxtında çatacağıq.

- Sizin kimi komandirli yolu azmaq mümkün deyil! - Arif vurğuladı. O saat da sözlərinin yersiz tərif kimi səsləndiyini anlayıb qəlbində özünü qınadı.

- Mən Allahın bacısı oğlu deyiləm, - Yaşar dedi. - Kəşfiyyat hər an sürprizlərlə doludur. Çox vaxt sən bir xəyal qurursan, əvəzində başqa bir şeylə rastlaşırsan. Hər şeyə hazır olmalıyıq.

Çayın içi ilə üzüyuxarı gedirdilər. Su soyuqdu. Səs salmamaq üçün addımlarını ehtiyatla atırdılar. Çayın sahilində adam anlaşıb qəlbində özünü qınadı. - Qırıqdan görünmə ehtimalı azdır. Arif nəzərlərini komandirindən ayırmı, geri qalmamağa çalışırdı. Qamışlığın nisbətən seyrək olduğu ərazilərdə öyülək addımlayırdılar. Ağır yükün altında, üstelik suyun içi ilə bu cür getmək yorucu idi. Amma məcburdular.

Araz çayının o biri sahilində sıralanmış Cənubi Azərbaycan kəndlərinin işıqları ulduz kimi sayrırdı. Arazın bu tərəfində isə işıq, yaşayış qəhətə çəkilmişdi. Hara baxırdın, xaraba kəndlərdi. Erməni faşistləri evlərin içini, çötlünü talamış, yarırları vərsa, hamısını dağıyib aparmış, daşını daş üstə qoymuşdular...

Təzliklə quruya çıxdılar.

- Bir-birimizdən ən azı on addım aralı getməliyik, - Yaşar xəbərdarlıq etdi. - Burada mina təhlükəsi daha çoxdur.

Yaşar minaaxtaranla irəlidi gedirdi. Hər tərəf kollaq, daşlıq-qayaqlıydı. Qaranlıqda yol-riiz çətin seçilirdi. Çox da gecəgörmə cihazları ilə hərəkət edirdilər. Düşmənin həddən artıq məkirli, hiyləgərdi. Ağaclardan, kollarından "sürpriz minalar" asır, ağaclar arasında qaranlıqda gözle görünməyən nazik tel çəkirdilər. Təsəffüfi toxunmuş insanın həyatı bahasına başa gəlirdi.

Səhərə yaxın Cəbrayıl şəhərinin qərb tərəfində yerləşən, "Qurban təpəsi" deyilən məşhur yerə çatdılar. Buradan qəbiristanlığa keçmək çətin olmadı. Gecəgörmə cihazları ilə ətrafa göz gəzdirdilər. Qəbirilər yerlə-yeksan edilmişdi. İşğalçı ermənilər mormər baş daşlarının hamısını çıxarıb aparmış, qalanlarını sındırmış, bir neçə yerə bölmüşdülər. Bir qəbir, bir baş daş da salamat qalmamışdı. Dağılmış qəbirin ətrafı insan sümükləri ilə doluydu. Belə bir şey indiyə qədər nə görmüş, nə də eşitmişdilər. Kəşfiyyatçılar bu aqlasığmaz mənzərənin qarşısında donub qalmışdılar. Özlərinə gələ bilmirdilər. Dışları bir-birinə bərk-bərk sıxan Arif birdən özünü tamam unudaraq ucadan dedi:

- İlahi! Görəsən, yer üzündə belə bir vəhşi xalq yəne varmı?

Öz səsine özü də diksindi, ona elə gəlirdi ki, səsi seşgücləndirici ilə deyilmiş kimi hər tərəfə yayıldı, dağda-daşda əks-səda verdi. Amma komandir buna görə onun qınamadı. Sakitcə:

- Bunun hayfını onlarda qoymaya-

cağıq. Qisas qiyamətə qalmamalı! - dedi.

Artıq dan yeri sökülməkdə, üfük ağarmaqda idi. Bir azdan günəş doğacaq, gecə ilə gündüzün qarışması həmişə olduğu kimi, gündüzün xeyrinə başa çatacaqdı.

Müşahidə aparmaq üçün mövqe seçmişdilər. Komandirin dediyinə görə, burdan əlverişli yer tapmaqda idilər. Qəbiristanlıq yüksəkdə, şəhər aşağıda idi. Hər tərəf əl içi kimi görünürdü. Ətrafdakı çala-çuxurları diqqətlə yoxlayan sonra bir-birindən azca aralı iki dağılımı yanaşı qəbirdə yerləşdilər. Qumqumalarını çıxarıb bir neçə qurtum su içdilər. Suları qurtarmaq üzrəydilər.

Ətrafi müşahidə etməyə başladılar. Bir azdan hava işıqlandı. Əsir şəhər aydın görünürdü. Hər yan dağılımışdı. Aşağıda, xeyli aralıda yalnız bir beşmərtəbəli bina salamatdı. Komandirin dediyinə görə, keçmiş internat məktəbiydi. Yaşargilin kəndi rayon mərkəzinə yaxındı. Yuxarı sınıflarda oxuyanda idman müəllimi onları bu internat məktəbinə yarışlara götürmüşdü. Burda indi düşmənin xeyli qüvvəsi cəmlənmişdi. Onların texnikasını, canlı qüvvəsini dəqiqləşdirməliydilər. Bu tərəfdə texnikafilan görünürdü. Binaya bir az da yaxınlaşmalıydılar. Ətrafda hələ gediş-gəliş, hərəkət seyrəkdi.

Arif qəfildən qalağın dibində qərübə bir viyultı duydu. Snayper tüfənginin səssiz atılmış gülləsi olduğunu anladı. Başını göz qırpmında geri, komandirə sarı çevirdi. Elə həmin anda Yaşarın boğuc səsi eşidildi:

- Ayy!.. - Sağ əlilə sol çiyini tutub, gec olsa da, sığındığı çalanın dibinə yadı. Xəbərdarlıq etməyi də unutmadı: - Ehtiyatı ol, düşmən sol tərəfdə, qayanın arxasındadır.

Düşmən əsgərlərimizdən o qədər qorxurdu ki, öz postlarının böyür-başını belə minalayıb, kameralar quraşdırıb, snayperlər saxlayırdılar. Kəşfiyyatçılarımızın geco-gündüz onların içində fəaliyyətdə olduqlarını bilirdilər.

- Yaran ciddidi?
- Boş şeydi, sən özündən muğayət ol.

Üzü üstə uzanmışdı. Qımıldanmadan nişan verilən qayanı müşahidə edirdi. Artıq əsəblərin mübarizəsi gedirdi. Aydın məsələydi, düşmən onların hər ikisini görmüşdü. Ancaq seçimi komandir olmuşdu. Yəqin, növbəti qurbanını görməyə tələsirdi. Elə Arifin özünün də daha onu gözləməyə səbri çatmırdı. Gərginlik içində fikirləşir, çıxış yolu tapmağa çalışırdı.

Deyəsən, tapdı! Kaskasını başından çıxardı. Əlini birtəhər uzadıb, onu yandakı uzunsov daşın başına keçirdi. Təzədən yerində rahatlanmamış kaskası qərübə bir səslə fırlanaraq böyrünə düşdü. Tez qayanı nişangaha aldı. Həyəcədən ürəyi sinosində quş kimi çırpınırdı. Fəhmi ona düşmən snayperinin qurbanlarını vurub-vurmadiğı ilə maraqlanacağına pıçıldayırdı. Aha, budur, nəhayət, maskalanmış düşmən snayperi qayanın arxasından boy göstərdi.

Alnını nişan alıb, tətiiyi çəkdi. Düşmən vəhşi heyvan kimi bağıraraq böyrü üstə aşdı. Bunu komandir də gördü. Aralıdan sağ əlinin baş barmağını yuxarı qaldırdı, razılıqla gülümsədi.

Bir qədər gözlədi. Qaya tərəfdə heç bir hərəkət sezilmədi. Komandirinin yanına süründü. Ona görə narahatdı. Kəşfiyyatçı, birinci növbədə, yoldaşının qaçışına qalmalıydı.

Güllə Yaşarın çiyini boynuna lap

yaxın yerdən yalayıb ötmüşdü.

- Elə bil arı sandı, - dedi.

Köməklili yarasını sarıdılar. Təhlükəli deyildi.

Diqqətlərini ətrafa yönəldilər. Artıq internat məktəbin qarşısındakı meydanı düşmən əsgərləri qaynaqda. Şəhər yoxlaşma oxsayırdı. Bu arada ora bir qara "Niva" markalı minik maşını da gəlmişdi. Yəqin içindəki yüksək çimli zabitlərdəndi. Handan-hana maşından düşdü. Onu görəndə əsgərlər fərağat komandası ilə yerlərinə bir müddət hərəkətsiz qaldılar. Bir nəfər qaçaraq ona yaxınlaşdı. Əvvəl əlini gicgahına aparıb hərbi qaydada salamladı. Sonra bir-birilə əl tutdular. Birlikdə binanın girişinə tərəf addımladılar. Çox çəkəndi, yolda bir "KamAZ" maşını da peyda oldu. Sürətlə binaya yan aldı. Əsgərlər onun yük yerindən bir neçə yaralı düşürdülər. Yaxında, Füzuli tərəfdə döyüşlər gedirdi. Yəqin ordan gətirmişdilər. Ardınca kəşfiyyatçıların "təminat" yolu adlandırıldığı yolda bir köhnə "UAZ", xaçşəkili təcili yardım maşını görünürdü. Yaralıları daşıyıb ona yığıdılar. Maşın gəldiyi yolla da geri qayıtdı.

Növbəylə sürünə-sürünə arxasında düşmən snayperinin gzləndiyi qayaya yaxınlaşdılar. Biri gedəndə o biri yerində dayanıb ətrafı müşahidə edir, onu qoruyurdu. Qayanın arxasına keçəndə gözlərinə inanmadılar. Düşmən burda özünə əməlli-başla sığınacaq, şərait yaratmışdı.

Silah-sursata ehtiyacları yoxdu. Çörəyi, kolbasanı, konserv qutularını götürdülər. İki şüşə suyu qumqumalarına boşaldılar. Əsas suydu.

Bütün günü internat məktəbi müşahidə altında saxladılar. Dörd "KamAZ" yük maşını, bir qara "Niva"ni, iki yüzdən artıq canlı qüvvəni, beş tankı, dörd topu qeydə aldılar. Toplar internat məktəbin o biri tərəfindəki uçqu-sökük binanın divarları arasında qurulmuşdu. İlk baxışdan görmək mümkün deyildi.

Komandir hazırladığı məlumatı rabitə aparatı vasitəsilə qorğahma ötürdü. Cavab çox qısa oldu: "Müşahidəni davam etdirin!"

Yaşar Arifə tərəf dönmədən dedi:

- Məncə, bunlar hələ hamısı deyil.

Düşmənin əsas texnika və canlı qüvvəsi şəhərin şərq hissəsində olmalıdır.

- Nəyə görə belə düşünürsünüz?

- Şəhərə əsas giriş şərqdəndir, - izah etdi.

- Düşmən bizim həmin istiqamətdən hücumə keçəcəyimizə əminid.

Şəhərin şərq tərəfindəki vəziyyəti öyrənmək üçün ora getməliydilər. Havanın qaralmağını gözlədilər. Birdən tək-tük yağış atmağa başladı. Arif özyanından dedi:

- Çobanaldadı.

Ancaq proqnozu özünü doğrultmadı. Yağış get-gedə daha da gücləndi. Daldalanmağa yer yoxdu. Tamam islandılar...

Gecəyarısı sürünə-sürünə, yarıuçuq evlərin xarabalıqlarında gizlənə-gizlənə özlərini şəhərin mərkəzinə çatdırdılar. Əslində, bu məsafə, çox olsa, onon beş dəqiqəlikdi. Amma indi onu nə az, nə çox, düz bir saata başa vurmaşdılar.

Keçmiş polis idarəsinin qarşısında iki-üç döyüş maşını, dörd tank, səkkiz yük maşını, iki "Niva" vardı. Onlardan biri internat məktəbin qarşısında gördükləriydi. Adətən, canlı qüvvə yük maşınlarının sayına görə hesablanırdı. Belə götürəndə, burda düşmənin canlı qüvvəsi üç yüzə yaxınıydı.

Erməni döyüşçüləri aşağıda topa-topa dayanıb siqaret çəkir, danışıq, səksə-

kə içində ətrafa boylanırdılar. Səsləri aydınca eşidirdi. Ancaq nə danışıqlarını başa düşmək çətiniydi.

Bir az aşağı endilər. Yaşar qaralıqda ağac pöhrələrini gördü. Diqqətlə baxanda Xan çinarı tanıdı. Rıqqətə gəldi. Təbiətin bir möcüzəsi olan bu çinarın dibində suyu buz kimi olan qədim bir köhriz də vardı. El arasında ona "Çinar köhrizi" deyirdi. Bir vaxt hamı bu Xan çinarın kölgəsinə yığışar, köhrizin suyunu içər, sərinləyirdilər. Ermənilər Cəbrayıl rayonundakı yaşlı əsrlərlə ölümlən çinar məşələri ilə bərabər onu da vəhşicəsinə kəsmişdilər.

Xan çinarın yenidən pöhrələməsi bu torpaqların tezliklə azadlığa qovuşacağına işarəydi. Yaşar düşmənin üzünə quruyan "Çinar köhrizi"nin də bir gün yenidən çağlayacağına inanırdı!

O gün uzaqda deyildi!

Burda çox qalmaq təhlükəliydi. Düşmən postları bir-birinə lap yaxındı. Gecə olmasına baxmayaraq, hər tərəf düşməndi. Qarışqa kimi qaynaşırdılar. Özlərini unudub qəfil pusquya da düşə bilirdilər. Kəşfiyyatçı üçün ən dəhşətli elə buydu.

Yarıuçuq evlərin divarları arxasında daldalana-daldalana üzüyuxarı qalxmağa başladılar. Arif komandirdən on-on iki metr aralı hərəkət edirdi. Qulaqları səsdə, nəzərləri ətrafda, barmağı silahın tətüyündəydi. Tez-tez dönüb arxaya baxmağı da unutmurdu.

Dolana-dolana "Dostluq bulağı" deyilən yerə yaxınlaşdılar. Heç elə bil bir zaman buralarda insan yaşamamış, o boya gözəl şəhər olmamışdı. Hər yan kol-kosdu. Keçilməz çəngəlliyi xatırladırdı. Hündür, sıx kolların arasında daldalandılar. Burda da bir xeyli düşmən silahsız vardı. Bərkənd danışıq, nə üstə-sə mübahisə edirdilər. Hərəsinin ağzında işıqlanmış kimi bir siqaret közərdirdi.

Kəşfiyyatçılar Füzuli rayonundan gələn asfalt yolu da nəzarətə götürdülər. Ora üç yol ayrıcığıydı. Bir azdan ordumuz asfalt yolu, "Dostluq bulağı"nın yan-yörəsinə, keçmiş polis idarəsinin ətrafını sürəkli top atəşinə tutdular. Erməni əsgərləri çığır-bağırla o tərəf-bu tərəfə qaçırıldılar. Səs-küydən qulaq tutulurdu. Başlarını soxmağa yer axtarırdılar. Top mərmilərindən ətrafa dağılan qəlpələr rəhmsizdi. Yaxaladığını o saat yerə sorirdi. Yaralıları ortalıqda zarıyır, köməyə adam çağırırdılar.

Toplar bir neçə dəqiqə beləcə döşədi. Toparlanan düşmən topları, tankları, hərbi maşınları da əks istiqamətdə, Məhəmmədli tərəfdə yerləşmiş hərbi qüvvələrimizi vurmağa cəhd edirdi. Top mərmilərindən biri yolun qırağında dayanmış düşmən tankının qülləsini qopardı. Növbəti mərmii düşmən topunun birini uşaq oyuncağı kimi neçə metr göyə qaldırıb yerə çırpdı. Böyür-başındakı düşmən əsgərlərinin leşi ətrafa səpələndi.

Artıq hava işıqlandı. Asfaltqırağı qazılmış düşmən səngərləri indi daha aydın görünürdü. Mərmilərin bir neçəsi qaçıb sənəyə sığınmış əsgərlərin üstünə düşdü. Ətrafi bürüyən toz dumanı təcridən çəkildi. Ermənilər imkan tapıb yığıqları yaralıları yük maşınları ilə Füzuli-Hadut istiqamətinə daşıyırdılar.

Kəşfiyyatçılar bir qədər geri, qəlpələrin tutmadığı yerə çəkildilər. Komandir təmə məlumatları, düşmənin kordinatlarını yenidən mərkəzə ötürdü.

***

Ordumuz günortadan sonra Məhəmmədli-Şükürbəyli, "Dəyirman dərəsi"

və Füzuli rayonu istiqamətindən ümumi hücumə başladı. Asfaltla üzüyuxarı qalxan ilk tankın üstündə üçrəngli bayrağımız dalğalanırdı. Sağ cənahdan - "Dəyirman dərəsi" tərəfdən irəliləyən tanklar "Dostluq bulağı"ndakı istehkamları atəşə tutdular. Mərmilərdən biri irəli şığıyan düşmən tankını yerində fırlatdı. Bir anda bütünlüklə alova büründü. Üçtərəfli atəş məruz qalan düşmən vahimə içindəydi.

Tankların arxasınca irəliləyən piyadələrimiz ön səngərlərdəki düşmən əsgərlərinin üstünə atıldı. Əlbəyaxa döyüş çox da uzun çəkmedi. Erməni döyüşçülərinin əksəriyyəti müqavimət göstərməyin mənasız olduğunu tez başa düşdü. Silahlarını ataraq əllərini qaldırdılar...

Düşmənin salamat qalan iki tankı, bir döyüş maşını ağzıgeri döndü. Qaçmağı, aradan çıxmağı fürsət saydı. Onlara bir "KamAZ" da qoşuldu. Yük yeri erməni döyüşçüləri ilə doluydu. Böyür-başından sallaşanlar da az deyildi.

- Alçaqlar aradan çıxacaqlar, - uzaqdan onları izləyən Arif öz-özünə dedi. Sonra birdən xatırlamış kimi snayper tüfəngi ilə yük maşınının sürücüsünü nişan aldı.

"KamAZ" yoldan çıxdı. Öz xodu ilə təpədən üzəsağı bir az gedib böyrü üstə çevrildi. Yük yerindəkilərin çoxu altında qaldı.

Bu zaman YAŞAR sevincək əlini uzadıb göydəki PUA-nı göstərdi.

- Dronumuz onların əkilməsinə imkan verməz!

PUA düşmənin hər iki tankını, döyüş maşını məhv etdi. Bütün bunları görərmənilər silahlarını atır, əllərini qaldırıb dəstə-dəstə təslim olurdular. Döyüşçülərimiz düşmənin gözünün odunu yamanca almışdılar. Bir nəfər üç nəfərinin əhdəsindən gəlirdi...

Bu mənzərəni niyyətli seyr edən Arif özündən asılı olmayaraq, dedi: "Döyüşmək üçün say yox, cəsur ürək əsaslı!" Səsinə qətiyyət və sərtlik duyulan komandir ucadan əlavə etdi: "Biz öz torpağımızı uğrunda döyüşürük. Bu torpaq onların Vətəni olsaydı, xarabazara çevirməz, qoyub qaçmazdılar!"

Kəşfiyyatçılar internat məktəbin ətrafındakı vəziyyəti öyrənməyə tələsdi. Ordumuz orda da uğur qazanmışdı. Hamı sevinir, şadlanırdı. Avtomatlardan göyə yaylım atəşi açan kim, bir-birini qucaqlayıb təbrik edən kim...

Arif birdən zirehli gödəkçəsinin altında gizlətdiyi üçrəngli bayrağı çıxarıb başının üstündə yelləməyə başladı. Yaşar dedi:

- Durma, qalx, onu binanın üstünə sanc!

- Oldu, komandir!

Bir azdan üçrəngli bayrağımız binanın üstündə özəmətlə dalğalanmağa başladı. Hamı onu alışıqlaydı. Döyüşçülər cib telefonlarını çıxarıb bir xəbəri çəkirdilər. Onların arasında Arifin komandiri mayor Yaşar Məmmədi də vardı.

***

Qəsəbədə yerləşən hərbi hissənin qarşısında qələbəlikdi. Qəsəbə sakinləri kəşfiyyatçıları qarşılamaya, alışıqlamaq üçün bura yığılmışdılar. İndi onları bütün ölkədə tanıyırdılar. Şəkilləri televiziya kanallarında göstərilirdi, sosial media saytlarında paylaşılırdı. Ölkə Prezidenti xəbərlər programında Cəbrayıl şəhərinin düşməndən azad olduğunu elan edərkən cəsur kəşfiyyatçının üçrəngli bayrağını internat məktəbin ön hündür yerinə necə sancmasını da göstərirdilər.